

och omdansning upprepas nu av kavaljer n:r 1 mot dam n:r 2 och kavaljer n:r 2 mot dam n:r 1. Omdansningen sker nu motsols (9—16).

Tur 3.

Kavaljererna fatta varandras högra händer, damerna likaså, men ovanpå kavaljerernas, de bilda kors, gångsteg medsols (1—8) vända medsols och gå motsols med vänster korsfattning (1—8). Figuré som tur 2 B (9—16, 9—16).



Tur 4.

Kavaljererna taga höger tumgrepp och lyfta händerna högt upp, damerna fatta med höger hand framförståendes högra handled, gångsteg medsols (1—8), motsols och med fattning med vänster hand (1—8). Figuré som tur 2 B (9—16, 9—16).

Tur 5.

Kavaljererna taga slutan fattning n:r 4. Damerna likaså, men under kavaljerernas händer, gångsteg medsols (1—8). Kavaljererna lyfta armarna över damernas huvuden och sänka dem bakom deras ryggar. Kavaljererna böja sig, damerna sätta sig på kavaljerernas armar och hålla armarna om ryggen på kavaljererna som nu bära damerna på sina armar. Ringen går i denna tur fortfarande medsols (1—8). Figuré som tur 2 B (9—16, 9—16).

Tur 6.

Lika med tur 1.

SKOKAR

Upptecknad av Kurt Bengtsson, Höganäs.

Uppställning: Fyra par i fyrkant.

Steg: Mjuka gångsteg, sparksteg och omdansningssteg. Obs! I omdansningsstegen skall vänstra foten föras efter golvet i stället för att lyftas.

Fattning: Slutna fattning n:r 6.

Slinger = Kedja utan handfattning.

Tur 1.

A. Stor ring, kavaljererna vända utåt, ringen rör sig åtta takter medsols (1—8), åtta takter motsols (1—8). Gångsteg. Vid ringfattning iakttages att samtliga högra händer hållas i axelhöjd men vänstra händerna i vanlig höjd för ringfattning.

B. Figuré med sparksteg. Kavaljer först mot egen dam (9—16), sedan mot damen till vänster (9—16). Damen först mot egen kavaljer, sedan mot kavaljer till höger.

C. Slinger ett varv. Kavaljer och dam vända helt om åt höger och börja slinger till vänster förbi varandra, sedan till höger o. s. v. (17—24, 17—24). Utföres med små gångsteg. En obetydlig komplimang

utföres på första taktdelarna vid mötet med varandra i slingern.

D. Promenad. Då paren mötas andra gången efter slingern vända damerna. Kavaljererna bjuda damerna armen och promenera åtta takter motsols (25—32). Vända parvis helt om motsols och promenad åtta takter medsols till utgångsplatsen (25—32).

E. Omdansning, med egen dam (33—40, 33—40).

Tur 2.

»*Var me sin*». Avdelningarna B, C, D, E upprepas (9—40). Därefter slinger med figuré lika med tur 1 C men endast till egen dam (41—48). Figuré med sparksteg (49—52). Slinger och figuré upprepas så att paren komma till egen plats (41—52). Omdansning lika med tur 1 E (53—60, 53—60).

Tur 3.

»*Töserna i kared*». Damerna taga ett steg in mot ringens mitt och fatta höger tumgrepp, stå stilla med denna fattning medan kavaljererna bilda ring utanför och gå åtta takter medsols (61—68). Damerna gå

(under kavaljerernas upplyftade armar) utanför och bakom egna kavaljerer och fatta med egen höger hand om kavaljerens högra handled. Ringen fortsätter medsols (61—68), därefter promenad först medsols (69—76), sedan motsols (69—76).

Tur 4.

»Pågarna i kared». Lika med tur 3 men med kavaljererna inne, hand i hand med hängande armar. Da-

merna bilda ringen utanför (61—68). Då kavaljeren kommit utanför ringen och framför egen dam, fattar han med egen höger damens vänstra handled. Ringen fortsätter medsols (61—68).

Promenad lika med tur 3 (69—76, 69—76). Slinger lika med tur 1 C (77—84, 77—84). Omdansning lika med tur 1 E (85—92, 85—92). (Vid promenaden iaktages: Efter promenad motsols vända paren motsols. Efter promenad medsols vända paren medsols).

ÖSTGÖTAPOLSKAN

Under två olika namn synes dansen förekommit i Östergötland och Nerike. I det först nämnda landskapet är det »Östgötapolska» och i det senare »Bondkadrilj». Dessa högst värdefulla upplysningar har lämnats mig av grevinnan Louise Stenbock på Herrborum, som i en uppsats om dansen skriver följande:

»En gubbe ute i vår skärgård kunde tala om, att i hans ungdom brukade man dansa Östgötapolska i stugorna på Vikbolandet. Han kunde dock ej visa mig stegen. Men i min barndom, då man hade s. k. skördefester med dans vid herrgårdarna, såg jag äldre personer dansa fyramannapolska. Och i denna dans togo de samma steg som i Östgötapolskan. Den sistnämnda dansen lärde jag mig även som barn av min mor. Hon var närkingska och hade lärt den av personalen på den gård, där hon var född. Den kallades där »Bondkadriljen» och dansades efter melodin: »Kalle lilla, Kalle lilla, kom, kom, kom.»

Utgångsställning: Åtta par i fyrkant, två par å varje sida.

Fattningar: Öppen fattning n:r 1, vid omdansning slutet fattning n:r 4, östgötasteg.

Steg: Östgötasteg, sidsteg, springsteg och tresteg. Hand ledig i sidan.

Tur 1.

Premiär.

A. Herrsidans kavaljerer ställa sig strax bakom sina damer med händerna på deras axlar, samtidigt som

damsidans damer ställa sig bakom sina kavaljerer med händerna på deras axlar; båda svänga med huvudet i takt efter musiken och titta fram omväxlande till vänster och höger över den framför ståendes axlar (6 »tittut») (1—2); kavaljererna klappa ett slag i händerna, därvid såväl de själva som motsidans damer skynda fram, med östgötasteg och markering på första steget, till vänster om den framför stående och fatta, då de mötas, varandras händer (3), omdansa ett och ett halvt varv (4—6), dansa tillbaka till sina respektive kavaljerer och damer, vilkas händer de fatta (7), samt omdansa med dem på plats ett varv (8—10) och intaga utgångsställning.

B. Damsidans kavaljerer och herrsidans damer dansa på samma sätt samt intaga utgångsställning (1—10).

Sekond.

Lika med premiären (11—20, 11—20). Östgötasteg i hela turen.

Tur 2.

Premiär.

A. Herrsidans kavaljerer och damsidans damer dansa med sex sidsteg åt vänster (1—2) och återvända med sex sidsteg till plats (3—4), båda klappa ett slag i händerna samt skynda med östgötasteg fram till vänster om egen dam respektive kavaljer och fatta, då de mötas, varandras händer (5), omdansa ett och ett halvt varv (6—8), dansa tillbaka till egna respek-

tive damer och kavaljerer, vilkas händer de fatta (9) samt omdansa med egen dam på plats ett halvt varv (10).

B. Damsidans kavaljerer och herrsidans damer dansa på samma sätt (1—10).

Sekond.

Lika med premiären (11—20, 11—20).

Tur 3.

Premiär.

A. Kavaljererna framflytta vänster fot ett steg *med appell* på första taktdelen och falla samtidigt på höger knä med högra handen upplyft över huvudet, hållande sina damers vänstra händer, damerna springa med springsteg motsols, *börjande på höger fot*, ett varv omkring sina kavaljerer (1—3), springa därpå



över i riktning mot motsatta sidan (4), därvid de göra höger kedjefattning med mötande dam (5) samt fortsätta över till motsidans kavaljer, vilkens upplyfta högra hand de fatta med egen vänster (6), springa ett varv motsols omkring honom, stanna mitt framför ho-

nom, varpå kavaljererna resa sig upp på sista taktdelen i åttonde takten (7—8) och omdansa på plats ett varv med damerna (9—10).

B. Kavaljererna göra ånyo knäfall och damerna återvända till egna kavaljerer på samma sätt som i A beskrivits (1—10).

Sekond.

Lika med premiären (11—20, 11—20).

Tur 4.

A. Kavaljerer och damer fatta varandra med vänster hand, varpå göres *vanlig kedja med tresteg*, ett varv, *börjande på vänster fot*, med *markering på första taktdelen* i varje takt och ledig hand i sidan. Kavaljererna dansa motsols och damerna medsols var efter alla vila på plats under de två återstående takterna av repriserna, kavaljerer och damer parvis vända mot varandra, kavaljerer med vänster och dam med höger sida vänd inåt fyrkanten (1—10, 1—10).

B. Premiärens par dansa, efter appell på första steget, sex sidsteg över till motsatta sidans plats, därvid kavaljerer och damer från *damsidan* skilja sig så mycket (*öppna*), att paret från herrsidan kan komma emellan (11—12). Sekondens par byta på samma sätt plats (13—14). Premiärens par byta ånyo plats varvid *herrsidans* par nu »*öppna*» (15—16). Sekondens par göra på samma sätt platsbyte (17—18). *Samtliga par omdansa parvis på plats*, så att vid omdansningens slut *damerna stå innanför*, i en utåtvänd och kavaljererna utanför i en inåtvänd ring, kavaljererna mitt emot sina damer, alla med händerna i sidorna (19—20).

Tur 5.

A. Samtliga paren dansa med sidsteg, med noggrant iakttagande av cirkelns form och sammanhållning inom paren, så att *cirkeln svänger* medsols ett varv och så att paren på åttonde takten återkomma till egen plats (11—18), där de uppställa sig på linje såsom i fjärde turen A senare delen angives (19—20).

B. Lika med fjärde turen avdelning B (11—20).

KADRILJ FRÅN BARA HÄRAD, SKÅNE

(Åkarp.)

Uppgift lämnad av fru Malin Holmström-Ingers, Åkarp.

Till Svenska Ungdomsringens kurs påsken 1929 på folkhögskolan hade rektorskan Malin Holmström-Ingers välvilligt inbjudit några äldre personer för att visa huru kadriljen brukade dansas på orten. De särskilda upplysningar, som lämnats, äro följande: Kadriljer dansades 3, 5 och 6 på varje gille. Man bjöd upp en dam och skaffade sig »moitie» (ett par att dansa emot) samt ställde upp sig längs väggarna i den på möbler tömda salen, oftast »Sommarstuan». Stegens antal i varje tur voro avpassade efter »stuan» storlek, som vanligtvis var 10 alnar (6 meter) i fyrkant. När på senare tid byggnadssättet ändrades och salen blev annorlunda till sin storlek, blev den regelmässiga skickligheten i denna dans utförande snart förstörd. Ursprungligen voro de par, som dansade i jämn rörelse hela tiden, så att det ena steget avlöste det andra så länge turen räckte; inga »döda punkter» fick förekomma.

Det fanns många olika kadrilmelodier, med från två till sex repris, alla innehållande 8 takter i 2/4 takt. Den här upptecknade spelades oftast i Bara härad och kallades på senare tider för »den vanliga». Omedelbart efter kadriljen dansades »Köran» eller »Köra till Särslöf» efter galoppmusik men i tretakt, närmast liknande hambo, alltså faktiskt i otakt. Kavaljeren dansade växelvis som det lämpade sig på *sulan* eller *klacken*, alltså helst utan att lyfta foten från golvet, svängande damen runt. Damen sökte hålla sig till golvet så vitt möjligt. Nigningen som i polska eller hambo förekom ej.

Uppställning: Jämmt antal par i fyrkant.

Fattning: Kavaljeren fattar med egen höger hand sin egen dams högra hand, framför.

Turerna voro i regel följande:

Tur 1. »Stora rongen» = ringen = rondan.

De dansande bilda ring på följande sätt: Kavaljeren stiger innanför och framför, förbi sin egen dam, håller henne i handen hela tiden och fattar med vänster hand den närmast till höger stående damens vänstra hand. Kavaljeren håller sig något innanför i ringen och går halvt baklänges då ringen rör sig motsols.

Ringan rör sig motsols (8 takter), (de äldre sade ett halvt varv kring »stuan», som oftast var lika med en repris, enligt spelmannens upplysning), vänder och rör sig medsols tillbaka till plats. Obs.! Händer och armar hållas stilla, man liksom för damerna, stegen tagas mjuka och sirliga, minen är högtidlig. En eller annan kunde senare på gillena i 4:de eller 5:te kadriljen hoppa på stegen, ja till och med i *figurén* hinna göra »kullerbytta» och andra lustigheter.

Avd. A. »Stöden» (Komplimang).

Premiärens par gå fram, mötas, buga och niga för de mötande, göra helt om utan att släppa varandras händer, gå tillbaka till plats. Sekonden upprepar detsamma.

Avd. B. *Figuré*.

I hela *figurén* skall uppmärksamheten vara riktad på motsatta sidans damer och kavaljerer. Premiärens par släppa varandras händer och damerna fatta nätt i kjolen, medan kavaljeren ledigt, men ej överdrivet, »svingar» med armarna. Linjerna figurera (utan särskild ordning eller rättning, helt individuellt, men noggrant med gång- och hoppsteg, följande musikens rytm), först fram emot varandra, så tillbaka ett par steg, därefter över till andra sidan. Ånyo fram emot varandra, tillbaka några steg och så över till egen plats. (*Figurén* upprepades i sin helhet ånyo av premiären och därefter omdansning. Vid uppvisning bör och kan denna sista *figuré* uteslutas, som för mycket upprepande.

Avd. C. *Chassé* (Damernas kedja över).

Kavaljeren fattar med höger hand om livet på damen, själv står han liksom bakom damen och skickar iväg henne över till andra sidan i hastigt tempo. Damerna fattar vid mötet varandras högra hand. När dam kommer över till andra sidan, fattar den där stående kavaljeren damens vänstra hand med egen vänster och höger arm om damens liv och för henne runt ett varv motsols och skickar iväg henne igen mot egen kavaljer. Damerna fatta även nu varandra med höger hand, när de mötas. Det var inte ovanligt, att

en del par försökte och ibland lyckades göra två chassé. Detta ansågs för stor skicklighet och förekom mera, sedan salarna blivit större, då man försökte förlänga denna tur, som var livligast och roligast.

Obs.! Under chassé stodo männen ej stilla medan kvinnorna flögo emellan dem, utan bytte fötter ideligen, än fram- och än baklänges. Men armarna fingo ej röras för mycket.

Tur 2. »Vär me sin».

Med sluten fattning n:r 1 omdansning på stället med egen dam. Stegen äro: Kavaljeren liksom står fast med högra fotens sula och giver fart med vänstra foten för att paret skall vrida sig runt. Damen gör samma rörelser. Obs.! Inga hopp i stegen utan med stor fart. Kan även användas gångsteg och sluten fattning n:r 4.

Avd. A. Lika med avd. A. i tur 1.

Avd. B. » » » B. » » 1.

Avd. C. » » » C. » » 1.

Tur 3. »Damernas rong» (Damernas ring).

Damerna taga i ring och dansa ett halvt varv kring »stuan» (8 takter medsols, vända och dansa motsols tillbaka till sina kavaljerer (hoppsteg). Under tiden stå kavaljererna stilla på sina platser och klappa i händerna i takt med musiken.

Avd. A. Lika med avd. A. i tur 1.

Avd. B. » » » B. » » 1.

Avd. C. » » » C. » » 1.

Tur 4. »Herrarnas rong» (Kavaljerernas ring).

Kavaljererna vända sig utåt i ringen (mot damerna), taga i ring och dansa »ett halvt varv kring stuan» (8 takter) motsols, vända och dansa tillbaka till sina damer. Under tiden stå damerna på sina platser och klappa i händerna.

Avd. A. Lika med avd. A. i tur 1.

Avd. B. » » » B. » » 1.

Avd. C. » » » C. » » 1.

Tur 5. »Stora rongen» (Stora ringen) lika med tur 1.

Avd. A. Lika med avd. A. i tur 1.

Avd. B. » » » B. » » 1.

Avd. C. » » » C. » » 1.

Därefter »Köran» eller »Köra till Särslöf».

Framhållas bör, att männen kunde få lov att dansa uppsluppet och göra lite extra krumbukter, men inte kvinnorna. Under framdansning och hälsning nöpo kvinnorna ofta upp kjolen ett litet tag i sidorna. Helst sänkta blickar.

Obs.! Det rätta var, att efter premiärens turer (figuré och chassé) sekonden började med »stöd», därefter premiären med »stöd». Därefter genomgick sekonden figuré och chassé, varpå följde nästa »rong».

Numera förkortas mestadels kadriljen på följande sätt:

I. »Stora rongen».

1. »Stöd» av premiären.

2. »Stöd» av sekonden.

3. Figuré och chassé av premiären.

II. »Vär me sin».

1. »Stöd» av sekonden.

2. »Stöd» av premiären.

3. Figuré och chassé av sekonden.

III. »Damernas rong».

1. »Stöd» av premiären.

2. »Stöd» av sekonden.

3. Figuré och chassé av premiären.

IV. »Herrarnas rong».

1. »Stöd» av sekonden.

2. »Stöd» av premiären.

3. Figuré och chassé av sekonden.

V. »Stora rongen».

VI. Omedelbart Köran med egen dam, varefter man neg och bugade för moitier-paret.